

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ד תשרי תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות גד.
דף היומי בהלכה: מסעיף י"א עד סימן שכ"ז סעיף ג'.
מוסר: זכור למרים מתחילת פרק י"ט עד "ונבאר דברינו במשל".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כ"א עד פרק כ"ב.

הדף היומי בהלכה

איזה סוג של פעולה רפואית מותר בשבת לכתחילה?

נהוג בשנים קדמוניות בכל מקום - מותר למשוך פצעים בשמן, למרות שכונותו לריפוי; אך אין להשתמש אלא בשמן שבו משתמשים הבריאים, ולא בשמן המשמש לרפואה בלבד.

[שו"ע שכז, א, ומשנ"ב א-ג]

חכמינו ז"ל גזרו שלא יעשה אדם בשבת מעשה לצורך רפואה, מחשש שמא יכשל בעת הכנת הרפואה בשחיקת צמחי מרפא, ויעבור על מלאכת 'טוחן'. אולם, פעולה שגם אנשים בריאים נוהגים לעשותה, מותר לעשותה בשבת אף כשכונותו לרפואה, כיון שלא ניכר שעושה כן לשם רפואה.

ולכן, לדוגמה, במקום שבו נוהגים אנשים לסוך את גופם בשמן, כפי שהיה

הדף היומי בהלכה

האם מותר למשוך ידיים יבשות בשמן בשבת?

ופצע שהגליד - מותר למושחו בשמן, כיון שאינו מרפא מאומה, ואינו עושה כן אלא לתענוג בעלמא. וכן מותר לסוך את עור התינוק בשמן, כיון שאין זה נעשה לרפואה, אלא שזו דרך הטיפול בתינוקות.

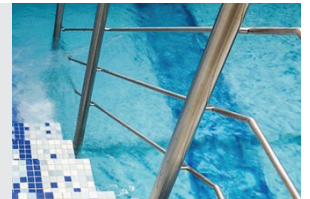
[שו"ע שכז, א, ומשנ"ב ד; ביאורים ומוספים דרשו, 4 ר 6]

בהמשך לאמור: בזמננו, שאין הדרך לסוך את הגוף בשמן, אסור למשוך פצעים בשמן בשבת, כיון שניכר שעושה כן לשם רפואה; אולם, מותר לסוך בשמן עור שאין בו פצעים, שהרי אין זה מעשה רפואה.

וכן מותר למשוך עור בשמן, כדי למנוע יובש בעתיד; אולם, אסור למשוך עור יבש בשמן במטרה למנוע גירויים, גם כשאין בו פצעים.

הדף היומי בהלכה

באיזה מקרה צריך להזהר שלא לשהות בשבת?

והמקלים לטבול בשבת במים חמים - אם המקנה נמצא בחדר קטן, עליהם להקפיד שלא לשהות בו זמן רב לפני הטבילה ולאחריה, כדי שלא יזיעו מחמת ההבל העולה מהמים; ויש להזהר בכך במיוחד בערב שבת לאחר השקיעה, כאשר ההבל בחדר המקוה רב מאוד.

[שו"ע שכז, יב, ומשנ"ב לה-לו]

חכמינו ז"ל גזרו שלא 'להזיע' בשבת מהבל העולה ממים חמים; ובלשונונו - 'סאונה'. לדעת השולחן ערוך, אסור זה הוא רק כשנכנס למרחץ על מנת להזיע; ולדעת הרמ"א האיסור הוא אף כשאינו מתכוון לכך, ולכן, לדעתו, אסור להכנס לבית מרחץ קטן המלא בהבל המים החמים, לאיזה צורך שהוא, כיון שבהכנסו לשם יזיע.

**”כאשר חזרתי לישיבה הראיתי למשגיח את הנעליים שקניתי
אמש. המשגיח התבונן בהן כשכולו התפעלות. ראיתי שהוא יוצא
ממש בהתפעלות, אך לא היה ברור לי ממה בדיוק הוא מתרגש...”**

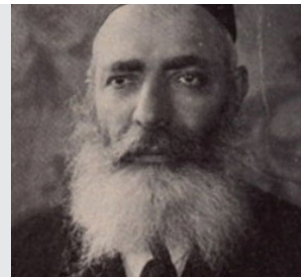
מה כל כך מרגש בנעליים ללא שרוכים?

דבר שלא היה בנמצא עד אז. מיד קניתי אותם לעצמי.
כאשר חזרתי לישיבה הראיתי למשגיח את הנעליים שקניתי אמש. המשגיח
התבונן בהם כשכולו התפעלות. ראיתי שהוא יוצא ממש בהתפעלות, אך לא
היה ברור לי ממה בדיוק הוא מתרגש.
לבסוף אמר לי המשגיח: ”אתה יודע כמה שבועות וחודשיים אדם מפסיד בחייו
בזמן שצריך לשרוך את נעליו, זה ממש רעיון אדיר!”. למחרת נסע המשגיח
לחיפה וקנה גם הוא זוג נעליים ללא שרוכים!
ממעשה זה רואים בבירור איך צומחים. כבר בגיל צעיר לחשוב על כל רגע
שלא ילך לאיבוד!...

הסיפור דלהלן, שהובא בגיליון 'משנתה של תורה', סופר על ידי בוגר ישיבת
'כנסת חזקיהו' המתגורר בקנדה, שלמד בישיבה לפני למעלה משישים שנה.
סיפור זה מביא לראות כיצד נעשים אדם גדול מאוד מאוד, לא רק בגיל
שמונים-תשעים, אלא כבר כאברך צעיר לימים בן עשרים ושש החושב על כל
צעד וצעד מדרכי חייו.
כשלמדתי בישיבה ביקשתי יום אחד מהמשגיח באם אפשרי שאסע לחיפה,
היות וקרובת משפחה שלי שוהה שם ואשמח לבקרה. ”בבקשה”, נענה המשגיח.
כאשר ירדתי מהאוטובוס, צדו עיני חנות נעליים הנמצאת בסמוך לתחנה,
והתפלאתי עד מאוד לראות את ההמצאה הגאונית הזו - נעליים ללא שרוכים,

הסיפור היומי

**הוא הגיע לישיבה ביום שלישי, וראה את המשגיח רבי ירוחם
בימים שלישי, רביעי וחמישי. ומה הופתע אפוא, כאשר בליל
שבת ראה שאדם אחר יושב על מקומו הקבוע של המשגיח...**

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו

רבי ירוחם ביום שלישי רביעי וחמישי, ומה הופתע, אפוא, כאשר בליל שבת
ראה שאדם אחר יושב על מקומו הקבוע של המשגיח.
הוא חשב לעצמו שכפי הנראה יש משגיח אחד לימי החול ומשגיח אחר
לשבת, אך הופתע עוד יותר, כאשר גילה בהמשך שהאדם שישב על מקומו
של המשגיח - היה רבי ירוחם עצמו! כי כה שונה היה מראהו של רבי ירוחם
בשבת, עד שהיה נראה כאדם אחר ממש. מחזה זה נמשך ונשנה אצל המשגיח
רבי ירוחם בכל שבוע ובכל שבת.

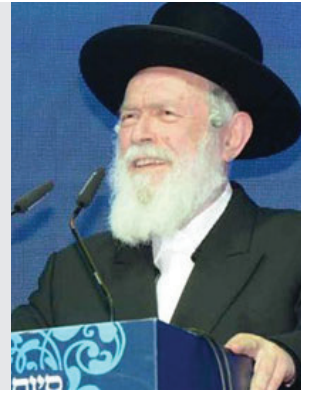
(גיליון בית מדרש)

”ברכו באור פניו של אדם, קדשו באור פניו של אדם. לא דומה אור פניו של אדם כל ימות
השבת כמו שהוא דומה בשבת” (בראשית רבה יא, ב).

על תואר זיו פניו המאירות של מרן המשגיח הגה”צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ”ל
ביום השבת קודש, כתב תלמידו המשגיח הגה”צ רבי שלמה וולבה זצ”ל (האדם
ביקר, עמ' כ”ב): ”ומה נהדר היה מראה אדמו”ר ביום שבת קודש, שהיתה לו
אז צורה אחרת לגמרי מאשר בימות החול”.

וכך היה נוהג הרב וולבה לספר על השבוע הראשון בו נכנס ללמוד בישיבת
מיר המעטירה: תחילת ביאתו היתה ביום שלישי בשבוע, והוא ראה את המשגיח

"בחברת הגרר הבטיחו לי שהמכונות תגיע לביתי עוד לפני שבת", סיפר העו"ד, "אך את את אשר יגורתי קרה. בליל שבת בשעה 10:00 שומעים כל השכנים את מכונות הגרר פורקת את מטענה"... הוא פרץ בבכי סוער והדגיש שכיון שהוא מתגורר באזור מעורב, בגבול בני ברק ורמת גן, היה בכך חילול ה' גדול

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על חשיבות קבלת שבת בזמן

"וְיָכַל אֱלֹקִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֶאכֶתוֹ..." (בראשית ב', ב')

'רבי שמעון אומר, בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול על הקודש, אבל הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה ונראה כאלו כלה בו ביום, וכו' (רש"י).

דברי רש"י אלו, על 'בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו', ולכן 'צריך להוסיף מחול על הקודש', צריכים לשמש נר לרגלנו בהתייחסותנו לענין זמן קבלת השבת. כיון שאין אנו יודעים עתותינו ורגעינו, ומי הוא היודע מה יצפון לו בחובו הרגע הבא, צריך להזהר במשנה-זהירות ולהוסיף ככל האפשר מחול על הקודש, ובודאי שלא להכניס את עצמנו בספק חילול-שבת.

היה זה מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, שאמר שכאשר החרדים לדבר השם מוכיחים שהם אכן חרדים מדבר פלוני, הרי לא יתכן שהציבור שלא זכה לשמור מצוות, לא ירגיש זאת, ולא יחוש בעצמו יראה ופחד מהדבר ההוא, ואז גם ישמעו רחוקים ויבואו, ויתנו להשי"ת כתר מלוכה.

לא כן, כאשר אנחנו מתנהגים בזלזול כלפי מצוה זו או אחרת, הרי שמן העבר השני של המתרס, המצוה הזו כבר מופקרת לגמרי.

בצורה זו הסביר מרן זצ"ל את העובדה שביום הכיפורים לא רואים מכונות אחת ברחוב, שלא כמו בשבת קודש, המחוללת לדאבונו בראש כל חוצות. כי גם אנחנו מתייחסים ליום הכיפורים בכל כובד-הראש המתבקש ביום קדוש שכזה, ואילו לגבי שבת גם אצלנו המצב אחרת.

כך צריכים שלומי אמוני ישראל להתייחס אל המאבק בענין השבת המתנהל מול אחינו התועים, ולדעת שבמקביל לתביעות שאנחנו מציגים כלפי אלה שלא זכו לטעום מטעמה המתוק של שבת קדשנו, חובה על כל יהודי ויהודי לחזק את שמירת השבת בתוך ביתו פנימה, והחיזוק הראשון צריך להיעשות בענין זמן קבלת השבת.

הגיע אלי עורך דין מפורסם, וכולו מתמוגג מבכי. מי שמכיר את אנשי המקצוע הללו, יודע שהאופי שלהם הוא קריר וצונן, וכל צורת התנהלותם אינה מתאימה לבכ"י... לכן התפלאתי לראות את העו"ד ההוא כשהוא בוכה.

וכך סיפר לי האיש: "ביום שישי נסעתי במכונתי מבני ברק לירושלים, ובהגיעי לאזור 'מוצא' נתקע הרכב, ולא יכולתי להמשיך בדרכי, השעה היתה 1.30

בצהרים, ועד כניסת השבת היו עוד כמה שעות טובות.

כיון שפוליסת הביטוח שלי כוללת גם את חברת-הגרר, התקשרתי אל החברה, והודעתי שהרכב שלי נתקע, הם רשמו כמקובל את ההודעה, והבטיחו שיגיעו במהירות האפשרית.

כבר בתחילת השיחה הדגשתי שאני יהודי שומר מצוות, ולכן אינני מוכן להביא את הרכב לביתי לאחר כניסת השבת. בחברת הגרר הבטיחו לי שהמכונות תגיע לביתי עוד לפני שבת.

אני חזרתי לביתי במונית, והמתנתי בקוצר-רוח ובדריכות רבה להגעתו של הרכב. אולם זה בושש לבוא. עד שלחרדתי ולבושתי, מגיע זמן כניסת השבת, והמכונות עדיין אינה נראית באופק.

ואת אשר יגורתי, קרה. בשעה 10 בלילה, בליל שבת, שומעים כל השכנים את מכונות הגרר פורקת את מטענה, מכונות של עורך דין שומר המצוות".

עורך הדין פרץ שוב לפניי בבכי סוער, והדגיש שכיון שהוא מתגורר באזור מעורב, בגבול בני ברק ורמת גן, היה בכך חילול שם שמים גדול.

"האירוע גרם לי עוגמת נפש כה מרובה, עד שאין אני יכול יותר להסתכל על האוטו שלי..."

"הייתי בטוח" אמר העו"ד, "שאם אנשי החברה הבטיחו לי שביאו את הרכב לפני שבת, הרי שכך יקרה. אם הייתי יודע ולו בספק-ספיקא שהמכונות לא תגיע, הייתי משאיר את הרכב בציד הכביש, ובמוצאי שבת הייתי בא לקחתו משם, והייתי עושה זאת גם אם היה חשש שהרכב ייגנב".

העו"ד שאל אותי במה יוכל לתקן את חטאו, ואמרתי לו שיפרסם מכתב בעיתונים החרדיים ובו יתאר את שאירע לו, ויסיים את המכתב באזהרה לציבור שאם גם להם יקרה כדבר הזה, והמכונות שלהם תיתקע לפני שבת, שיזהרו ויזהירו ולא יעשו מה שהוא עשה, אלא יעמידו את הרכב בציד הכביש, ויזמינו את הגרר במוצ"ק.

הוא שאמרנו: יהודי שומר מצוות, אם ברצונו להשפיע על אחינו התועים שישמרו שבת, צריך בראש ובראשונה לחזק את השבת בליבו פנימה, ולא לעשות דברים שיגרמו לחילול שבת.

(מתוך 'ברכי נפשי')

מי נוסע לחו"ל למשך שעה אחת בלבד? מי הם 'המשוגעים הנורמליים'? ומה חיפש הגר"ש פינקוס על גג בית כנסת במאה שערים

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון השבוע אי"ה

שליט"א, שהיה מתלווה למרן החזו"א זצוק"ל בסירוריו הליליים ברחובות בני ברק. בין השאר יספר מדוע לא צולם המפגש של החזון איש עם בן גוריון על ידי העיתונאים שהתגודדו בפתח? ומה הגיב החזו"א כש'החלוצים' רצו לצלמו בספינה בה הגיע לארץ ישראל.

בסימן 'להתחיל מבראשית' - נקרא השבוע בגיליון על סיפור חייו המסעיר של אוד מוצל מאש, הרה"ח ר' ישעיה זיידנפלד, שבגיל 83 חגג עם צאצאיו את בר המצווה שלו, אותה לא יכול היה לחגוג בנערותו; ועל המפגש המפתיע שלו עם מפקד חוליית הפרטיזנים ש-30 שנה קודם לכן פוצצה את פסי הרכבת ומנעה את הגעתו לאושוויץ.

ועוד מקצת שבמקצת מתוך שלל התכנים הנפלאים שבגיליון השבוע: מי הם 'המשוגעים' הנורמליים שמסתובבים בינינו? כמה שעות צריך האדם לעבוד לפרנסתו? מדוע נאלץ הגר"י גלינסקי זצ"ל לישון לילה שלם במלונה לצידו של כלב אימנטי? גם: שיחה מרתקת על כוכבי הלכת וצבא השמים עם הרה"ג רבי מרדכי גנוט שליט"א, בה הוא מספר בין השאר על הוויכוח המעניין שניהל פעם עם אסטרונום אודות משמעותו של ליקוי חמה בר"ח כסלו, ויכוח שהוכרע כעבור ימים ספורים כששבעים אנשי דת מוסלמים ממצרים נספו בתאונת אוטובוס שהתרחשה בירדן.

תקופת החגים זה עתה חלפה, וכבר אנו ניצבים בפתח ימי המעשה של השנה החדשה, 'מתחילים מבראשית', טעונים באוצרות הרוח והתעצמות שזכינו ליטול מהימים הקדושים שעברו עלינו. גליון 'לקראת שבת מלכתא' מתחיל גם הוא מבראשית, עם מיטב הסיפורים, הדרשות והרעיונות, שילוו את שולחן השבת שלנו משבת זו והלאה, במשך כל השנה בעז"ה.

נקרא השבוע בגיליון על הגוי שדרש לקבל את כל העולם הבא של הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע, תמורת אספקת תפוחי אדמה עבור יהודי קרעסטיר לחג הפסח; על האברך שהצליח לארגן בתוך חצי שעה פגישה עם מנהל חברת החשמל ומנע את ניתוק החשמל מהשיבה, ועל ההוראה המופלאה של מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל - לנסוע לחו"ל למשך שעה אחת בלבד! כדי להשיג 125 אלף דולרים להחזקת תורה.

מדוע ניפץ רבי שמשון פינקוס קנקן יין יקר מקריסטל לעיני התלמידות המשתאות? מהי הבקשה שהיה זועק מעומק לבו על גג בית כנסת במאה שערים? גם על כך נקרא באחת היריעות המרתקות בגיליון, לצד סיפור מופלא על כוחה של הכרת הטוב - נס הצלתן של שתי יהודיות מאסון התאומים בארה"ב, בזכות הכרת הטוב למלצרית ש... הודות לעצתה ניצלו חודשים ספורים קודם לכן מהפיצוץ במסעדת סבארו בירושלים.

עוד בגיליון: יריעה מאלפת מזכרונותיו של הגאון רבי אהרן ישעיהו רוטר

אמרתי לראש הישיבה כי אינני יכול לתרום סכום כה גבוה, משום שגם אני עוסק בתורה וזמני במסחר מצומצם. וענה לי: את לימוד התורה תשאיר בשבילנו, ואתה לך והתעסק במסחרך ותרוויח הרבה כסף להחזקת הישיבה...

הוויכוח בין הגביר וראש הישיבה, והכרעתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל

ישיבה, ואתה לך והתעסק במסחרך ותרוויח הרבה כסף להחזקת הישיבה... זמן קצר אחרי הוויכוח הנ"ל עם הראש ישיבה, נסעתי לארץ ישראל ונכנסתי אל הגאון האדיר רבי אליעזר מנחם מן שך זצלה"ה, והרציתי לפניו כל המעשה, מה שהצעת לי לפני ראש הישיבה הנ"ל ומה שענה לי שעלי להתעסק כולי במסחר ולהניח את הלימוד לו ולתלמידיו. הגאון הישיש זצלה"ה ענה לי בקצרה: ראש הישיבה לטובתו ולצורך עצמו אמר מה שאמר, אבל האמת אינו כן, אלא שגם בעה"ב העוסק במסחר צריך לצמצם מזמנו בעסקיו ולקבוע עתותיו לעסוק בתורה. (הרב שמואל דוד הכהן פריעדמאן, 'בדידי הוה עובדא')

"וכיון שהשתדל הרי יצא ידי חובתו, וכבר יש מקום לברכת שמים שתשרה עליו ואינו צריך לבלות ימיו בחריצות והשתדלות" (מסילת ישרים פרק כא).

לפני כעשרים וחמש שנה ביקר בביתי ראש ישיבה אשר בימי בחרותי קיבלתי תורה מפיו, ואחרי שב"ה נעשיתי בעל פרנסה מצליח בעסקיי, דרש ממני סכום גדול בעד החזקת הישיבה, וראיתי שלא היה שבע רצון כ"כ מהסכום שתרמתי. נענית ואמרתי לו: מורי ורבי, אל נא יהא קשה בעיניך שלא אוכל להשביע רצונך לתרום סכום ענקי שהנך דורש, כי גם אני גוזל מזמני ועוסק בתורה, כי נפשי חשקה בתורה, וא"כ א"א לי להרוויח כ"כ הרבה, כי זמני בעסקי מסחר מצומצם. וענה לעומתי ראש הישיבה: את לימוד התורה תשאיר בשבילנו, להראשי

גם אם לא משקר ממש, אלא רק משמיט את הרקע של הדברים ועל ידי כך גורם להבנה לא נכונה של העובדות - נחשב כשקר וכהוצאת שם רע, החמור הרבה יותר מדיבור לשון הרע של אמת

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

אפילו על איש גרוע עד מאוד, כמבואר במעשה עכן (סנהדרין יא.) ועוד. מסכם ה'חפץ חיים' כי נמצא שהמספר לשון הרע עובר ב-14 עשין, מלבד ה-17 לאווין. ואמנם לא שייך שיעבור על כולם בבת אחת, כי יש עשין או לאווין ששייכים רק באופן מסויים, שלאווין ועשין אחרים אינם שייכים בו, אך מכל מקום, מי שרגיל בעוון זה נמצא עובר לבסוף על כולם. בביאורים ומוספים מביאים כי בספר 'עיקרי דינים' להגר"ש הומינר מונה עוד כמה עשין ולאווין שעוברים עליהם בדיבור לשון הרע, כגון 'זכור את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר', 'ואהבת את ה' אלקיך', וכן על עשין מדברי קבלה - 'נצור לשונך מרע', 'סור מרע ועשה טוב' ועוד.

לקראת סיום הפתיחה מונה ה'חפץ חיים' עוד שני עשין, האחרונים ברשימה, שעליהם עשוי המספר לשון הרע לעבור. (א) מדבר שקר תרחק. וזאת במקרה שמספר על חברו דבר גנות שהוא שקר, שאז גם נשתנה שמו ל"מוציא שם רע" שעונשו חמור מסתם לשון הרע ורכילות של אמת. ב'ביאורים ומוספים' מובא בשם ה'חפץ חיים' להלן (לשון הרע כלל יד), שגם אם לא משקר ממש אלא רק משמיט את הרקע של הדברים ועל ידי כך גורם להבנה לא נכונה של העובדות - נחשב כשקר וכהוצאת שם רע. (ב) עוד כותב ה'חפץ חיים' כי נראה שעובר גם על עשה של 'והלכת בדרכיו', שנצטוו בו לילך במידותיו של הקב"ה - 'מה הוא רחום אף אתה רחום' וכו'. ומצינו בהקב"ה במידותיו הקדושות והטהורות ששונא דילטוריא בכל אופנים,